

Ірина ДРОК
науковий співробітник
навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем превентивної
діяльності Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ФУНКЦІЇ МЕДІАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРУЛЬНОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Здійснюючи цілодобове патрулювання території обслуговування, патрульні поліцейські першими реагують на заяви та повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення та інші події. Прибувши на місце події, патрульний поліцейський має з'ясувати обставини правопорушення, підтвердити його вчинення або те, що подія відбулася, а далі діяти відповідно до своєї компетенції: викликати слідчо-оперативну групу або самостійно здійснити провадження у справах про адміністративне правопорушення, затримувати злочинця по гарячих слідах, охороняти місце злочину, збирати докази у справі про адміністративне правопорушення та інші, передбачені законодавством дії, відповідно до ситуації, що відбулася.

З огляду на те, що патрульний поліцейський є першим представником держави на місці правопорушення або події, від його компетентних дій залежить подальший розвиток подій. Аналіз діяльності патрульної поліції дозволяє констатувати надважливу роль патрульного поліцейського, який, виконуючи, перш за все, превентивну функцію з метою недопущення більш тяжких наслідків, фактично застосовує функції медіатора (переговорника). Прикладів виконання функцій медіатора патрульними поліцейськими безліч:

22 лютого 2019 року 57-річний житель Краматорська намагався стрибнути вниз з даху дев'яти поверхового будинку. Завдяки переговорам з ним патрульних поліцейських впродовж сорока хвилин, чоловік передумав стрибати та спустився з даху за допомогою поліцейських [1].

11 грудня 2020 року 20-річна дівчина, жителька міста Кропивницький намагалася стрибнути з мосту, перелізла через огорожу. Злагоджена діяльність патрульних поліцейських (два офіцери відволікали розмовами, а третій, скориставшись моментом, схопив та витяг з-за огорожі) попередила факт самогубства дівчини [2].

25 червня 2021 року 54-річний мешканець міста Львів вчинив домашнє насильство відносно своєї дружини в присутності двох малолітніх дітей. Після прибуття патрульних поліцейських правопорушник схопив ніж і погрожував вкоротити собі віку, якщо поліцейські не покинуть приміщення. Патрульні поліцейські застосували методи вербальної комунікації з порушником. І зрештою, після тривалої розмови, чоловік відклав ножа в сторону [3].

Наведені приклади яскраво демонструють, що від того, що, як і яким чином скаже патрульний поліцейський, може залежати життя людини.

Прояви медіації можна відстежити і в інших напрямках діяльності патрульних поліцейських. Наприклад, під час зупинки автомобільного транспорту починається діалог з водієм, який не завжди погоджується з діями поліцейського. Від вдалого застосування вербальних прийомів та засобів поліцейським залежить виконання поставлених перед ним завдань у повному обсязі, уникнення факту насміхання над його непрофесійними діями з боку правопорушника та свідків, уникнення конфліктної ситуації з водієм, тощо. Найвищим ступенем переговорів у даному випадку стає згода водія з вчиненим правопорушенням, накладеним стягненням (якщо таке було накладене) та його оплата на місці вчинення правопорушенням.

Ще одним із прикладів проведення переговорів поліцейського та правопорушника є виявлення осіб, які вчиняють адміністративне правопорушення – розпивання спиртних напоїв у громадських місцях. Попередження поліцейськими ускладнення ситуації (наприклад, злісна непокоря законному розпорядженню поліцейського) можна здійснити за допомогою ефективної комунікації з правопорушником.

Окрім того, спілкування з потерпілими, свідками, дітьми, батьками дітей або

особами, що їх замінюють, адміністрацією підприємств, установ організацій, посадовими та іншими особами вимагає від патрульного поліцейського навичок комунікатора. Проте не завжди така діяльність вдається патрульному поліцейському, який діє скоріше на інтуїтивному рівні, виходячи з власного досвіду.

З огляду на сказане можемо констатувати, що фактично патрульні поліцейські виконують функції медіатора у своїй професійній діяльності, але не на професійному рівні. Для ефективного набуття знань, умінь та навичок медіатора пропонуємо доповнити курси підвищення кваліфікації патрульними поліцейськими відповідним навчальним курсом, наприклад, «Основи медіації». Після відпрацювання типових ситуацій у навчальних умовах, поглиблення знань з психології та конфліктології, набуття навичок ораторського мистецтва ефективність діяльності патрульних поліцейських в екстремальних умовах, пов'язаних із розв'язанням конфліктів, підвищиться, як і кількість врятованих життів та попереджених кримінальних правопорушень.

1. У Краматорську патрульні відмовили від самогубства чоловіка, який вже готовий був стрибати з 9-поверхівки. URL : <https://tsn.ua/ukrayina/u-kramatorsku-patrolni-vidmovili-vid-samogubstva-cholovika-yakiy-vzhe-gotoviy-buv-stribati-z-9-poverhivki-1302204.html>.

2. У Кропивницькому патрульні попередили спробу самогубства. URL : <https://www.kypur.net/u-kropyvnytskomu-patrolni-poperedyly-sprobu-samogubstva-video/>.

3. Львівські патрульні врятували від самогубства чоловіка, який вчинив домашнє насильство. URL : <https://dyvys.info/2021/06/26/lvivski-patrolni-vryatuvaly-vid-samogubstva-cholovika-yakij-vchynyv-domashnye-nasylstvo/>.

Микола ДРОК

викладач циклу спеціальних дисциплін
відділення первинної професійної підготовки,
спеціалізації та підвищення кваліфікації
Навчально-наукового інституту заочного
навчання та підвищення кваліфікації
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ТА ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Однією з новел останніх років для України стало впровадження у поліцейську діяльність медіативних практик на кшталт поліції комунікації у європейських державах (зокрема, взята за основу модель Чехії [1]).

Відповідно у 2017 році були створені подібні підрозділи в Україні [1]. Чим саме є «поліція комунікації» або «поліція діалогу» в Україні сьогодні? Це група поліцейських (близько двохсот осіб [2]), які пройшли навчання і виконують у разі необхідності функції медіації. Переважно, саме таких поліцейських залучають під час проведення масових заходів. Медіація – це не основна діяльність відібраних поліцейських. Мета таких поліцейських – вербальними способами спробувати налагодити контакт із конфліктуючими сторонами і домовитися не застосовувати силу проти опонентів, поліцейських, інших громадян. Якщо засоби поліцейської комунікації не досягли своєї мети, то починають роботу інші підрозділи Національної поліції, уповноважені застосувати фізичну силу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю.

Проте, як показує практика, існування поліцейських-комунікаторів – формальне явище, що має бути переосмислене та відформатоване належним чином відповідно до міжнародних стандартів.

Що ж таке медіація і яка сутність даного явища? Медіація у перекладі з англійської мови (mediation) означає «посередництво». Аналіз діяльності медіаторів зарубіжних держав дозволяє прийти до висновку, що медіація – це особливий вид діяльності, який полягає у врегулюванні спору за участю третьої, незацікавленої особи (медіатора). Така особа не приймає рішення за учасників конфлікту, а застосовує відповідні спеціально-розроблені заходи для має врегулювання конфлікту мирним